

Господину Ламбросу Ктенасу

Драги г. Ламброс, радујте се.

Са жалошћу пратим Ваш фронтални напад на моју маленкост, који у последње време све интензивније изводите посредством брошура које пишете једну за другом. Ради се о нападу потпуно неоправданом и ничим изазваном, са наглашеним личним карактером, у којем се служите помпезним карактеристикама, увредама, иронисањем, придавањем погрешног смисла мојим речима итд, што су све елементи који не приличе ни тону Ваших ранијих радова на тему вере, нити Вашем моралу као моралу човека-хришћанина-православца - у сваком случају не онаквог каквим сам Вас познавао.

Неко би могао рећи да се са Вама нешто догодило. Нешто Вас је разљутило, али истовремено и уплашило и променило, али не побољше, тако да више не контролишете своје реакције и понашате се као звер у кавезу.

Не знам шта Вас је толико узнемирило! Ипак, надам се да није у питању то што сам објавио своје писмо од 10. марта 2007. Уосталом, то објављивање догодило се након што сам открио да се то писмо налази у Вашој брошури «Са поштовањем према нашем Светом Оцу» (Патра, мај 2007), на стр. 40, где сте се Ви сами позвали на њега и на «дух» који је, по Вашем мишљењу, у њему изражен, а који сте окарактерисали као «**рат против иконе Свете Тројице**» и примање «**змијске обмане**»!

Према томе, не би требало да Вас то узнемирава, јер сте ме сами изазвали да објавим своје писмо (двојици–тројици људи, како сам Вам већ писао), како бих оповргао Вашу клевету против мене као «иконоборца».

Према томе, верујем да Вас други разлози наводе на то да пишете своје «жуте» брошуре и у питању су дубљи разлози чија је сврха да изврше утицај на Вашу црквену средину, а не моје писмо.

Штавише, мишљења сам (и изражавам га иако не мислим да Вас моје мишљење занима) да брошуре попут Ваших најновијих нити ће икако допринети ичијој душевној изградњи у Вашој црквеној средини, нити ће Вама лично служити на част, нити ће мене јаднога (и према Вашем мишљењу прелашћенога и палогога) исправити (под претпоставком да грешим у питањима вере), јер извртања, фалсификати, приписивање погрешног смисла нечијим речима и блаћење никада никога нису поучили, нити му указали част, нити га исправили!

Док читам Ваше брошуре, ја имам осећај да Ви ни не желите да ме «исправите» - ни мене, ни друге! Када бисте заиста хтели моје «исправљење», Ви не бисте извртали садржај мога писма «сецкајући» га како Вам одговара и изврћући га коментарима уз моје реченице – тако да му се прида други смисао – и закључцима који Вама одговарају. Када бисте желели моје исправљење, Ви не бисте прибегавали ни увредама, нити клевети, нити трагању за скривеним смислом мојих реченица, нити бисте узимали на себе улогу Судије живих и мртвих осуђујући ме на «**вечни пакао**»(!), нити бисте ме сврстали међу «**Јеховисте**», нити бисте ме оквалификовали као «**јеврејски мозак**»! Напротив, да Вас занима моје «исправљење», Ваше брошуре одисале би благородношћу а не потребом за вређањем, љубављу а не гневом, истином а не мајсторством у извртању истинског смисла мога текста.

Али Ваше унутрашње расположење и стремљења тачно зна Господ и нека им Он суди као Праведни Судија.

А шта ја јадан могу да кажем?

Ма шта ја рекао видим да је у опасности да буде протумачено наопако!

Али колико објављивању истине доприноси и моје бесконачно ћутање, које сам досад био изабрао, против Ваших чланака који се само множе и множе?

Колико то штити Ваше читаоце који ништа не сумњају?

Зато мислим да некако треба да Вам одговорим, односно да одговорим **макар на основна места** из Ваших чланака, иако се бојим да ће и тај одговор бити злоупотребљен. Међутим, надам

се и на силу истине, јер истина је Христос и нека ми Он буде помоћник и избавитељ! Надам се и на то да ће се Ваша савест пробудити, глас Божији који је усађен у њу, и за њу се и молим.

Драги г. Ламброс!

У једном свом чланку Ви оптужујете братство нашег св. манастира, као и мене лично, да смо постали «гласноговорници иконоборачке заблуде»!

На другом месту нас хвалите због тога што, заправо, излажемо све иконе и ниједну не одбацујемо!

Опростите, драги г. Ламброс, али зар Ви не видите да то једно другом противречи?

Или докажете наше наводне иконоборачке поступке, или ако, као што и сами сведочите, користимо све иконе, престаните најзад да нас клевете због «**иконаборачке заблуде**» и сличног.

На другом месту Ви се чудите зашто ми своје заинтересоване посетиоце питамо да ли су видели неки документ иконоборачког садржаја Св. Синода којем припадамо.

Зашто вам то смета?

Зар можда не знате да такав документ не само да не постоји, него је, напротив, много других који сведоче о томе да се у нашем Синоду употребљавају све свештене иконе које православни верници користе од давнина?

Уосталом, зар нисте никада помислили да, чак и кад би Св. Синод имао **макар један документ иконоборачког садржаја** који би га чинио кривим, ми не бисмо могли да постављамо то «**наивно**» питање, како сте га Ви окарактерисали?

Јасно је, дакле, да Вама смета то што и сами знате да то наше питање (које се упућује без разлике и непристрасно свима, а најпре вођама Ваше црквене средине) уопште није «наивно». Напротив, оно је умесно и све ствари ставља на место.

Наиме, негативан одговор који следи из, за вас, непријатне, али несумњиве и неумољиве реалности, руши и мрви у прах читаву вашу теорију о наводном «иконаборству», као што руши и читаву конструкцију неоправданог раскола из 1995. и сву вашу борбу да се он одржи!

Нека вам не смета то питање, г. Ламброс, а поготово не затварајте очи пред истином чији одговор гласи: «**НЕ, СИНОД НЕ ОДБАЦУЈЕ НИЈЕДНУ ИКОНУ И НЕ ПОСТОЈИ НИЈЕДАН ЊЕГОВ ИКОНОБОРАЧКИ ДОКУМЕНТ**»! То је истина, и та истина може да «спали» ђавола проклетог раскола, драги г. Ламброс, ако је сви ми примимо не затварајући очи пред њом! И има да га «спали», ако нестану давне теорије које саме себе оповргавају (а за које и Ви имате заслуге) о «иконаборству».

Јер шта је, на крају крајева, «иконаборство»?

Није ли то неодређен појам, који се условно карактерише као «иконаборство» (јер неки «тако хоће»), који ћемо, парадоксално, морати да прихватимо здраво за готово и који ћемо бити дужни да припишемо као мрско «јеретичко» умовање Св. Синоду како за време Архиеп. Андреја, тако и сада, за време Архиеп. Николаја, а да Синод није «ни зуцнуо», нити издао иједан документ о одбацивању икона, све како би се оправдао раскол из 1995. године и «фамозне» анатеме из 1997?

Не, г. Ламброс, тако неће моћи! Неће моћи, јер Црква учи другачије!

Пракса Цркве сведочи да неко, да би био иконоборац, најпре мора да буде иконоборац «*de facto*», односно «у пракси, на делу» и свакако у смислу у којем је Православна Црква одредила и осудила иконаборство, односно у смислу одбацивања, одбијања и уништавања свештених икона, односно у смислу одбацивања догмата о поклањању иконама, а не у смислу у којем би се то хтело сваком «добронамернику».

Уколико се, дакле, то догоди и неко објави «голе главе» своју јерес, и исто тако «голе главе» изврши иконоборачка дејства, тако да постоје докази за његову кривицу, њега Црква избличава, а ако он «делима и речима» инстистира на њима и наставља да делује као иконоборац, тада, и тек тада, његова дела (а не нечија подозрења и тенденциозност) доказују да је он иконоборац, те га Црква осуђује.

Тако је она поступала и са старим иконоборцима.

У вези са тим ништа се више нема додати, а ако Ви имате замерке и сматрате да је горе наведено погрешно, оптужите саму Цркву а не мене, јер горе наведено није моје мудровање, него јасно следи из праксе Цркве!

Према томе, г. Ламброс, ако хоћете да говорите о наводном иконаборству Св. Синода, којим председава садашњи Архиепископ г. Николај - било о потпуном иконаборству, било о

делимичном - и да тако оправдавате прекид општења и антиканонска дејства г. Григорија и његовог окружења, која су довела до раскола из 1995, биће потребно најпре да нађете наводна документа Св. Синода било из времена Архиеп. Андреја, било сада, којима се «голе главе» проповеда иконоборство, у складу са давнашњом црквеном представом о њему, или у којима се макар путем одлуке одбацује бар једна св. икона Православне Цркве, а са друге стране да посведочите (доказима, тужбама, сведоцима који доказују када, где, како, ко итд) о наводним иконоборачким дејствима са стране Св. Синода у складу са оним шта у таквим случајевима предвиђају свештени канони (а не како то намећу нечији циљеви), јер у супротном све што бисте могли рећи о постојању иконоборства спада у простор маште, подметања, лукавства, клевете и демагогије!

Међутим, с обзиром на чињеницу да у нашем Св. Синоду нема никаквог иконоборачког дејства, одлуке, изазивања иконоборачких расположења, поука итд. – штавише, многи подстичу поклањање свим иконама Православне Цркве које се користе од давнина - то што Ви говорите о иконоборству (као и о другом), и без потребе да даље тражимо (по «богословствовањима» и мудровањима која су распалила пожар у Цркви и парализовала њену чисту свештену борбу) показује се да су заиста бајке **«које чешу по ушима»** (2Тим. 4, 3) оне који покушавају на силу да убеде себе саме да су благочестиви, осуђујући друге као нечестиве, како тачно примећује св. Григорије Богослов који каже: **«Сви смо благочестиви само по томе што осуђујемо туђу нечестивост»** (*Григорије Богослов, Беседа 2, Е.П.Е, том. 1, стр.172 – на грчком*).

На жалост, то чините и ви, г. Ламброс, када писмено објављујете да моје писмо упућено Вама 10. марта 2007. наводно садржи «иконаборачке ставове»!

Где сте, драги мој, видели «иконаборачке ставове»?

Где, како и када сам ја написао да се борим против икона или да их одбацујем?

Никада, нигде и никако!

Пошто ја то нигде не пишем, нити то чиним на делу, као што и Ви признајете у својим брошурама, како то да ме «мирне душе» представљате као наводног **«иконаборца»**, који је уз то догурао и до **«јеховизма»**?

Жао ми је! Жао ми је, јер сте методом «сецкања» издвојили реченице из мога писма како бисте ме својим читаоцима представили као некога ко одбацује иконе! Али «постоји око правде које све види»!

Моја маленкост није Вам послала то своје писмо као «манифест» одбацивања икона - сачувај ме, Боже, таквих оптужби! И ма колико Ви «петљали» у својим брошурама, надам се на Бога да ће истина изаћи на видело, јер «неправда се не благосиља».

У своме писму, драги човече и брате, изложио сам Вам своју забринутост због тога што сам се уверио да су ставови које су 1997. године анатемисани од стране Синода г. Григорија ставови светитеља Православне Цркве, као и ставови Седмог васељенског сабора и Свеправославног (а не руског, како ви тврдите, намерно затварајући очи пред истином) сабора из 1666-67.

Изложио сам Вам, дакле, дословне ставове Светих Јована Дамаскина, Теодора Студита, Григорија Другог Папе Римског, Германа и Тарасија Константинопољског, изложио сам Вам изводе из Аката Светог Седмог васељенског сабора, као и изводе из одлука Свеправославног сабора из 1666, који не само да није осуђен као јеретички, разбојнички (како сте нам га лажно и са намером да нас уведете у заблуду представљали сви ви, угледни делатници Синода г. Григорија, последњих година), него га је, управо супротно, најправославнији и велики Патријарх Јерусалимски Доситеј (1641-†1707) потврдио као онај који се догодио **«добро и законито»** и који је **«беспрекоран»**. И поред тога, не «озноја се ни ухо ваше», него се, напротив, «озноја» рука ваша од силног писања о томе да су то што сам Вам представио, наводно, **«иконаборачки ставови»**, и чак да су то моји лични ставови!

Шта рећи?

Од Вас сам очекивао други морал, а не тај који демонстрирате.

То што својим читаоцима који ништа не сумњају представљате моје искасапљене текстове, пошто сте им најпре написали одговарајући увод, како би то послужило Вашем циљу да ме представите као «иконаборца», лако је и чак може имати успеха. Али шта ћете учинити пред судом непристрасног судије «Који испитује бубреге и срца»? Хоћете ли Њега моћи да преварите? Не!

Зато Вас молим да припазите и да промените став, јер треба да се спасите и да не пропадне труд вашег благочешћа.

На другом месту у својим чланцима Ви нас карактеришете као «**плашљиве лицемере**» који се «**поклањају иконама које истовремено уништавају**», а на још једном месту питате: «**Ако су у праву анатемисани, како онда он (моја маленкост) излаже икону Свете Тројице?**»

Одговарам Вам најједноставније, јер питање је заиста сасвим једноставно.

Пре свега, ја никада нисам покушао да уништим неку икону! Ви то веома добро знате и добро би било да престанете да износите такве неосноване оптужбе! **А ако желите да се борите против уништавања икона, окрените се против «супериконољубивих» пастира из своје јурисдикције, који нису знали како да изразе своје «иконољубље», па су решили да је најбољи начин – прекречити их, поломити, поразбијати и бацити(!). И све то - «у славу Божију» и да би се постидели «новоиконоборци»!**

Када је реч о икони «Сапрестоље», одговарам Вам да је та икона у употреби у Православној Цркви вековима и да је тако све до данас. Зато је користимо и ми и, уопште, Синод, клир и народ наше Цркве.

И за ту икону, дакле, важи све што важи и за остало што у Цркви постоји и чега се она придржава у пракси, јер Црква, као ризница Божије Благодати, врло добро зна шта ради. Према томе, све што она чува чувамо и ми, и све што она одбацује одбацујемо и ми.

То је сасвим једноставно и мислим да сам био јасан.

Међутим, потребно је разјаснити да чињеница да конкретна икона постоји и да је употребљавамо и ми, и уопште Црква, не оповргава истину и историјску реалност да је у име Православне Цркве и канонских, а не незаконитих или разбојничких сабора са једне стране она забрањена, а са друге окарактерисана као латински утицај (сабори из 1666-67. и 1776. године).

А ако ме питате како је могуће да се паралелно у име Православне Цркве она избацује из употребе, а са друге стране да Црква ту одлуку не примењује у пракси, него да вековима ту икону чува у употреби, мислим да се на то не може дати одговор док се детаљно не испитају историјске прилике и озбиљно не узму у обзир пастирске потребе које су довеле до поменуте праксе у Цркви. Моја пак неукост ограничава ме само на то да знам да се на таква питања не могу дати импровизовани одговори, рецимо да су ти сабори «разбојнички», због чега више волим – а да се не самопроглашавам судијом и «кадијом» црквене праксе – да без сувишне радозналости следим досадашњу праксу Православне Цркве која нити је последње 342 године поменуте саборе осудила као «јеретичке», нити је поменуту икону избацила из праксе.

Уверен сам да сам, ако следим ту праксу, сигуран, много сигурнији него што бих био да сам наставио да следим праксу Вашу и Вашег синода, којом ми је (лажима) наметано да се диференцирам од дугогодишње праксе Цркве и да осудим (попут Вас) оно што Црква није осудила.

Уосталом, случајева сличних поменутом има много у историји Цркве и ако почнемо да их «ископавамо», изигравајући суперчистунце, доћи ћемо дотле да, на пример, «осудимо» и св. Апостола Павла који је, са једне стране, одбацивао обрезање, а са друге је обрезао Апостола Тимотеја, исто као што је са једне стране одбацивао јудејске правне уредбе, а са друге их се сам придржавао, очишћујући се и стрижући косу у јудејском храму у Јерусалиму (уп. ДАп. 16, 3 и ДАп. 21, 26).

У сваком случају, тврдити то што тврдите Ви и синоди којима припадате, да Сабори из 1666. и 1776. нису представљали Православну Цркву, очигледно је негирање реалности.

Јер кога су представљала Тројица Патријараха, Александријски Пајсије, Антиохијски Макарије и Московски Јоасаф (међу којима су прва двојица заузимала и место, тадашњим околностима спречених, Патријараха Константинопољског Дионисија и Јерусалимског Нектарија), заједно са другим архијерејима и осталим Оцима Свеправославног Сабора 1666-67, ако не Православну Источну Цркву?

А ако нису представљали Православну Источну Цркву, где је тада била Православна Источна Црква, ко су били њени представници и које је било њено стадо?

Такође, ако Патријарх Јерусалимски Доситеј, који је и у име других источних патријараха 1682. године потврдио поменути Свеправославни Сабор из 1666-67. патријаршијском граматом, ако, кажем, он није представљао Православну Источну Цркву, него је био «јеретик-

новоиконоборац-висковатијанац» пошто је потврдио један не православан, него разбојнички Сабор, на ком су, по Вашем мишљењу, **«можда били присутни и неки носιοци нобоиконоборачке јереси Висковатија»** (sic), ко је онда онај Доситеј, Патријарх Јерусалимски, који је 1672. сачинио чувено «Исповедање» Источне Православне Цркве, које је у допуњеној верзији поново издао 1690. године као представник Православља пред папистима и протестантима, како би поништио «исповедање» које се приписује Кирилу Лукарису, а које је садржало калвинистичке утицаје?

Зар су постојала «два» Доситеја патријарха Јерусалимска у то доба?

Осим тога, ако Сабор Константинопољске (и Васељенске) Патријаршије који је одржан 1776. у време Патријарха Софронија Другог, а који сматра поменути икону латинским утицајем и пише да је она **«од Латина продрла у Православну Цркву»**, није представљао Православну Цркву, него је био «јеретички-новоиконоборачки», ко је онда у то време представљао Православну Цркву?

Је ли постојала нека друга «православна» Васељенска Патријаршија, или нека друга помесна Црква која је представљала Православље?

И ако сви они нису представљали Православну Цркву, него су били «јеретици-иконоборци» и достојни анатеме, како је онда могуће да Ви, г. Ламброс, који припадате Цркви која има прејемство вере и свештенства од тих «јеретика-новоиконобораца», представљате Православну Цркву иако сте потомак «јеретика-новоиконобораца»?

И ако су, најзад, сви поменути били «јеретици» и «иконоборци», коју су онда «Православну Цркву» представљали њихови прејемници, архијереји Синода г. Григорија који су их анатемисали, и какву «дејственост» могу имати «анатеме» оних који се самопроглашавају «супериконољупцима», а који су, према Вашем (али и њиховом) начину размишљања, потомци «иконобораца»? Опростите, драги пријатељу, али то је трагикомично!

Међутим, пошто тако размишљате и настављате да оправдавате раскол и «анатеме», ако хоћете да будете искрени дужни сте да заједно са свим утицајним делатницима и несрећном пуноћом ваше јурисдикције званично одвргнете Седми васељенски сабор, чија сте учења 1997. анатемисали као јеретичка (знате на шта мислим, али о томе нема ни слова у Вашим чланцима), да анатемисате свете Јована Дамаскина, Теодора Студита, Григорија Другог Папу Римског, Нектарија Пентапољског и многе друге чије сте учење анатемисали, биће потребно да одвргнете и осудите као «јеретичке» Саборе из 1666. и 1776, Патријарха Доситеја Јерусалимског, Макарија Патмоског итд. и затим да почнете да тражите где је Црква Христова, а да не садржи учење свих претходних!

Биће потребно, дакле, да се вратите натраг, у време пре св. Григорија Другог Папе Римског, који је по Вашем мишљењу, «архииконоборац» (а чији је текст, ма колико га ви «дотерали» својим наводним «тумачењима» о његовој «сврси» итд. толико јасан, да би само неко потпуно безуман могао да поверује тим «тумачењима» која потпуно изврћу његов смисао), и пре Седмог васељенског сабора, као бисте нашли прејемство вере и свештенства, неукаљано «новоиконоборством», јер не иде, драги мој, то што сте учинили и настављате да чините другачије осим тако.

Ето, дакле, јунаци, пред вама је много посла!

Потражите где се толико векова крије Црква, па када је нађете, јавите и нама јаднима.

Ја се, разуме се, са горчином шалим, али, на жалост, дотле су довеле ваше крајности и инсистирање на јаловој борби са ветрењачама.

И толика је ваша ревност не по разуму да чуди чињеница да још увек нисте «анатемисали» самога Господа нашега Исуса Христа (помилуј нас, Господе), Који је за Свога Беспочетног Оца рекао: **«Нити сте глас Његов икада чули, нити сте лик Његов видели»** (Јн. 5, 37), и: **«То не значи да је ко Оца видео, осим онај који је од Бога тај је видео Оца»** (Јн. 6, 46) и: **«Нико не зна Оца до Син и ако Син хоће коме открити»** (Мт. 11, 27), и: **«Ко је видео Мене видео је Оца»** (Јн. 14, 9)!

Сва је срећа што и то досад нисте учинили, мада нас не би превише изненадило ако бисмо једном из ваше јурисдикције чули да се прича о томе да и Свето Еванђеље садржи «иконоборачке» ставове.

У таквом се ви стању налазите, драги пријатељу, и то и на нас отрежњујуће делује, јер нас подсећа на то колико су били у праву богопросветљени Оци када су наглашавали да је «већа од свих врлина расуђивање». Зато ту врлину потражите и ви, па ћете можда престати да свугде препознајете «висковатијанце» и «лицемере» са «лукавством лисице» и «маскама», који се наводно «поклањају икони коју истовремено уништавају».

Међутим, ако и даље будете «гледали» кроз «наочари» своје идеологије против «новоиконоборства», Ви нећете увидети колико нерасудно поступате и колико различитим мерама мерите – према томе како вама одговара – личности и ствари, нити ћете схватити да саму Цркву представљате као «лицемерку»!

Као пример ћу Вам навести св. Нектарија, јер тај светитељ се на делу показује као мера вашег неискреног става, који се радије може окарактерисати само као намерно лицемерје.

Подсетићу Вас шта сте у својој брошури писали о њему прошлог лета:

«Не сматрам случајним ни то да је, чувен по широкој учености у православном богословљу, св. Нектарије 1906. на Егини подигао храм Свете Тројице и у њему на месту које јој припада поставио икону са Богом Оцем као Старцем данима, Сином како се јавио у плоти и Светим Духом у виду голубице, а испод које је светитељ ‘уздицао руке у усрдним мољењима Богу’, како кажу његови животописци». («Са поштовањем према нашем Светом Оцу» Патра, мај 2007, стр. 10).

Даље додајете: **«Нека се због тога сви који погрешно мисле да светитељ у својим списима одриче да се Бог Отац јавио пр. Данилу као Старац данима науче из поуке коју је својим делима исписао светитељ двадесетог века Нектарије».**

Шта сте овде написали?

Да изнад свега имају значење «дела» светога, односно чињеница да је он у своме манастиру имао у употреби поменути икону, што на вашој «ваги» има велику тежину!

А шта кажу писана дела светитеља?

«Када је реч о Јахвеу, откривеном Богу у Старом Завету и о томе да је то Син и Логос Божији, а не Отац... сва божанска јављања која су се догодила према старом домостроју односе се на једно исто божанско лице а... то једно божанско лице јесте Логос Божији» (*ПРАВОСЛАВНА СВЕШТЕНА КАТИХЕЗА, Ἐκδόσεις Πηροπόβλου, стр. 256* – на грчком).

Горњи одломак навео сам Вам и у своме писму од 10. марта 2007. године. Али пошто сте, уз смешну аргументацију и помоћу пристрасне методе «сецкања», покушали да тврдите да се тај одломак не односи на случај СТАРЦА ДАНИМА, написавши да светитељ **«не каже да је онај који се открио као Старац данима био Син, а не Отац (брошура «НЕДЕЉА ПРАВОСЛАВЉА», Патра 2008, стр. 17)**, навешћу Вам сада други одломак из светитељевог дела, који Вас демантује.

Свети Нектарије пише:

«Бога нико никада није видео... тај стих садржи узрочно објашњење претходног. Пошто је, дакле, Еванђелист рекао да нико други осим Спаситеља није постао давалац толиких изузетних дарова онима који Му верују, он наводи разлог: да никада ниједан човек није видео Бога. Еванђелист ту богословствује о Богу Оцу, о Којем и Павле каже да Га ”нико од људи не виде, нити може видети” (1Тим. 6, 16) и сам Исус је рекао: ”Нико не зна Оца до Син, и ако Син хоће коме открити” (Мт. 11, 27) и: ”То не значи да је ко Оца видео, осим онај који је од Бога тај је видео Оца” (Јн. 6, 46 и Лк. 10, 22).»

А тумачећи одломак Јн. 1, 18 – **«једнородни Син Који је у наручју Очевог тај Га објави»** - светитељ пише:

«Тако да Он (Једнородни Син) беше Онај Кога је видео Исаија на престолу високом и уздигнутом (Ис. 6, 1), и Језекиљ како седи на Херувимима (Јез. 10, 19), и Данило као Старца данима (Дан. 37, 9), и Аврам, и Јаков и сваки други свети муж, и Који им је говорио, јер Бога Оца нико није видео. Еванђелист који је богословствовао о Логосу Божијем обзнанио нам је да је Он био Бог Који се открио у Старом Завету». (Еванђеоска историја. Изд. Νεκτάριος Παναγώπουλος, стр. 11-12 – на грчком).

Наведено је, према Вашем мишљењу, «јеретично» и «анатемисано», јер каже да је Онај Кога су видели сви пророци Син, као и да је у виђењу прор. Данила «Старац данима» Син, а да Оца «нико није видео» итд.

Па ипак, Ви потпуно парадоксално писца тих редова, светог Нектарија Пентапољског, сматрате **«светитељем двадесетог века»**, јер се, како се чини, ваша «вага» «покварила» и не «мери» тежину његових списа.

А најпарадоксалније од свега јесте то да св. Нектарија свесно и намерно «мерите» и даље својом «поквареном вагом», тако да сте у стању да изјављујете да је он, премда је писао «јеретичке-иконоборачке» текстове, пошто је истовремено имао икону «Сапрестоља» у своме манастиру, био православан.

Међутим, када «вагате» Архиеп. Андреја или садашњег Архиеп. г. Николаја, ви се користите другом «вагом» која показује да су они тешки «тоне» иконоборства, иако никада нису написали ништа против било које иконе и упркос томе што су се увек поклањали свим постојећим иконама без изузетка!

Истом «вагом» ви се користите и када је у питању моја маленкост, и тако ме представљате као «лицемера», и то «претешког» лицемера.

Међутим, ко у овом случају лицемери, вођен оним «циљ оправдава средство», сасвим је јасно!

Због тога, драги пријатељу, схватите најзад да, кад би сама Црква и њени светитељи били лицемери, а у датом случају св. Нектарије, онда би можда Ваше благородство имало право (пошто их је најпре одвргло као такве), да окарактерише и нас као «лицемере», који «иду њиховим стопама».

И, обратно, кад нас већ ружите као «лицемере», ви неизбежно ружите и саму Цркву, њене светитеље и њене саборе, па треба онда и да скупите **«храброст»** лава, да збаците **«маску»** која **«пред светом»** говори да је нпр. **«св. Нектарије светитељ двадесетог века»** и да одвргнете поменуте светитеље и познате саборе као јеретичке, као и Источну Цркву која их вековима прима као важеће, одбациши **«лукавство лисице»!**

И нека Вам се не учини грубим и ироничним ово што Вам пишем.

Није у питању моја нарав и манири, нити моја логика, него Ваша, како се види из Ваших брошура, и због тога сам опонашао Ваш дух и стил писања, не бисте ли на примеру разумели безизлазни положај у којем сте се нашли, јер **«којим судом судите онаквим ће вам се судити, и каквом мером мерите онаквом ће вам се мерити»** (Мт. 7, 2).

Будите, стога, и мало самокритични!

Погледајте мало и шта се дешава у вашој «кући»!

Испитајте непристрасно чињенице и видећете да се Синод којем припадате непоправљиво искомпромитовао и самог себе довео у безизлазни положај, јер се нашао (а и даље се налази) у супротности са начином на који је Православна Црква до 1995. решавала питање сликања Беспочетног Оца или питање тумачења пророчких виђења итд. (а у питању је начин који се одликује расудношћу и умереношћу). **Насупрот томе, Синод под канонским руководством Архиеп. Андреја и садашњег Архиеп. г. Николаја, дејствујући заиста у складу са пастирском бригом с намером да гради, а не да руши, једноставно се држи става који је преузео од Цркве посредством њених претходника, што значи да нити је иједну икону «бацио», нити је искварио учење Отаца Цркве, нити је икада покушао да изиграва «арбитра» међу наизглед «несагласним» светоотачким текстовима, нити је променио црквену историју представљајући канонске синоде као, наводно, «разбојничке».**

Дакле, г. Ламброс, ви сте «унели промену», а не ми!

Ви се спорите са Црквом, а не ми!

Карактеристична одлика тог Вашег спора са Црквом јесте и упорна тежња да срушите христолошки темељ иконописања.

Да бисте у томе успели, дакле, Ви тврдите да се иконописање темељи на томе да је прор. Мојсеј начинио два изливена херувима на Ковчегу Завета, као и на свакојаким украсима у Соломоновом Храму, односно да је иконописање утврђено независно од божанског оваплоћења и да се на божанском оваплоћењу темељи једино икона Христова.

Ви оптужујете и моју маленкост, јер сам Вам написао да се **«пре божанског оваплоћења нису израђивале иконе»** и наглашавате да сам тиме што сам написао догурао до **«јеховизма»!**

Осим тога, Ви не прихватате ни да целокупно иконописање као црквена установа настаје **«ради потврде»** божанског очовечења. По Вама, нити је темељ иконописања христолошки, нити

је таква њена сврха. По вама, христолошки темељ и христолошку сврху има искључиво и једино икона Христова и ниједна друга! Али зар Ви заиста не схватате, или се претварате да, наводно, не схватате, да оваплоћење Христово, које утемељује и утврђује Његово сликање (које са своје стране потврђује оно прво), истовремено представља темељ свих икона, као и целокупне наше вере, **«где је крајегуаони камен сам Исус Христос, на Којем сва грађевина, складно спојена, расте у храм свети у Господу» (Еф. 2, 20-21), јер «темеља другог нико други не може да поставити до постојећег, који је Исус Христос» (1Кор. 3, 11)?**

Нико не пориче да и херувими са Ковчега Завета могу да се сматрају врстом икона. Али другачији је био њихов смисао, другачија је била њихова употреба, другачија је била њихова сврха и другачији је био њихов изглед, и због тога они не могу да се поистовете, нити да се изједначе са свештеним иконама Цркве Христове. А тим пре немају везе са иконама Цркве украсни мотиви из Соломоновог Храма, и због тога веома чуди чињеница да Ви и то сматрате «иконама» и, штавише, «темељом» иконописања Цркве Христове! Ипак, не потцењујте толико нашу интелигенцију, не служи Вам то на част! И још Вам мање чини част чињеница да, упркос томе што поистовећујете и изједначујете херувиме са Ковчега Завета и украсе из Соломоновог Храма (животиње, птице, биље итд) са светим иконама свештених личности Цркве Христове којима се приноси поклоњење, вероватно ни Ви сами не верујете у то што сте написали.

А то кажем јер, ако Вам неко донесе изливеног херувима (односно неку врсту кипа), чак и да је он «изливиен од злата» попут оних из Ковчега Завета, и стави га у Цркву ради поклоњења, Ви ћете му рећи да Црква Христова не дозвољава употребу кипова и нећете му се поклонити.

Исто ћете урадити и ако Вам донесу да се поклоните «палмама», «говедима», «лавовима» итд, који су се налазили у Храму Соломоновом, и свакако ћете правилно поступити, јер ни кипови, нити слике дрвећа и животиња нису иконе Цркве које примају поклоњење.

Међутим, пошто то заиста нису иконе Цркве које примају поклоњење, како може да стоји Ваша теорија о томе да су изливени херувими и украси из Соломоновог Храма **«темељ»** на којем се заснива иконописање Цркве Христове, када их ни сама Црква не обухвата (саме по себи) у своје иконописању, тако да чак ни Ви сами не можете да се поклоните ономе што сами сматрате «темељом»?

Уосталом, како би све то и могло да чини темељ иконописања Цркве Христове, независно од божанског оваплоћења, када је и то, као и све што се налазило у Скинији Сведочанства, зависило од божанског оваплоћења и управо је њега предображавало као првообраз?

Ево како је та истина изложена у свештеној Крмчији св. Никодима, у његовој фусноти:

«Постоји и трећа икона, која се назива умном и симболичком. Пошто су првобрази били јеванђелска благодат и тајне истине, а њихове иконе (слике) симболи старога Завета и Пророка, зато се говори и у стихире вечерње у Недељу Православља да је благодат Еванђеља и Црква предизобразила образ скиније сведочанства. Јер је она попут првообраза и узрока претпостојала образу скиније, а њен образ настао је после благодати, не по времену, него као икона (слика) и последица» (Крмчија, стр. 317 – на грчком).

Али и св. Григорије Палама пише да је Скинија Сведочанства била праобраз будућег оваплоћења Бога Логоса, односно Христа, који је видео прор. Мојсеј на гори Синај, пошто је ушао у божански примрак и материјом га предизобразио:

«Зар Мојсеј, одрешивши се од свега видљивог и од видљивих ствари и мисли, надишавши (телесни) поглед на место на ком се налазио и ушавши у примрак, у њему ништа није видео? Али он је тамо видео невештаствену скинију, ‘коју је подражавањем помоћу вештаства показао онима доле’, а то је био, према речима светих, Христос Божија сила и Божија самобитна мудрост, која је невештаствена и нестворена по својој природи, а путем мојсејевске скиније најављује да ће једном бити изграђена и да ће као облик и суштина доћи надсушни и неуобличени Логос, скинија која све превасходи, која је пре свега и све обухвата, у којој је саздано и настало све видљиво и све невидљиво, да ће примити тело и жртвовати га ради нас, сам будући предвечни првосвештеник, а доцније га употребивши и за жртву Самоме Себи. Стога, нашавши се у божанском примраку, Мојсеј није видео само невештаствену скинију и помоћу вештаства је описао, него и само свештеноначалије Богоначалија и све што се на њега односи, што је у складу за законитим свештенством

вештаством разнолико и изобразио» (Св. Григорије Палама, У одбрану свештених тиховатеља, Беседа 2,3, Е.П.Е, том 2, стр. 436 – на грчком).

Дакле, г. Ламброс, христоцентрично је било целокупно подизање Скиније Сведочанства и као христоцентрично унапред је изображавало будуће оваплоћење Христово и оно што Ви називате **«иконописом Старога Завета»!** А ако је оно било христоцентрично, колико ли је христоцентричнији иконопис Цркве Благодати Христове, сада кад је **«благодат истине засијала и оно што је предизображавано у давнини као у сенци сада се јасно савршило»**, како појемо на вечерњој служби у Недељу Православља?

Није ли и читав Стари Завет био христоцентричан, као припрема људи за будуће божанско оваплоћење, за долазак Месијин, или ни Мојсејев Закон није био **«васпитач до Христа»** (Гал. 3, 24)?

Погледајте, молим Вас, старе иконе које су сачуване у бројним манастирима православне васељене, где се слика Скинија сведочанства са прор. Мојсејем и Ароном, и видећете да наши православни преци иконописци, познајући дух у којем Православље гледа на свештене иконе, обухватају заједно са предизображењем и сам првобраз предизображења! Видећете, дакле, да се на осликаним тканинама у Скинији сведочанства, али и на ковчегу са двама херувимима, на Трпези, на свећњацима, на крчагу итд. у малом металном окиру слика икона Богородице са Христом, односно истинска икона оних који су предизображавали то што се налази у Скинији сведочанства.

Ето, драги мој, како Црква путем иконописног предања ставља ствари на њихово место, са једне стране поштујући првообразе, пошто према 82. правилу Петошестог сабора **«старе образе и сенке као симболе истине и предначертанија предата Цркви у целости прихватамо»**, али са друге стране сликајући заједно са њима и првообразе и узроке тих предизображења, односно Христа и Његову Свесвету Мајку према њиховом видљивом лику, пошто, према истом правилу, **«ми више волимо благодат и истину, примивши је као као пуноћу закона»**.

Према томе, јасно је да је један смисао «икона» које су постојале пре Христа – смисао обрасца и сенке, који има веома ограничен спектар употребе – а други Цркве Христове, која слика свештене «ликове», дакле «личности», према видљивим обележјима, не симболички него **«према сличности са ипостасју»** оних који се сликају, како наглашава Седми васељенски сабор. Немојте ме зато погрешно разумети, драги мој г. Ламброс, што сам написао да **«пре божанског оваплоћења нису израђиване иконе»**, јер и Ви знате да су такве иконе заиста настале тек после Христа, и да је прва и основна била нерукотворена икона коју нам је сам Христос предао, односно **«СВЕТИ УБРУС»**.

И немојте ми поново рећи, молим Вас, да је и то «јеховизам».

Мало озбиљности неће бити наодмет!

И кад већ говоримо о озбиљности, мислим да би било веома добро да боље припазите на то шта пишете у својим чланцима, јер се бојим да овако испадате смешни.

То кажем јер тумачењу које износите у својој брошури **«НЕДЕЉА ПРАВОСЛАВЉА»** на стр. 25, у вези са Божијим заповестима, где се са једне стране забрањује сваки лик, а са друге се гради Ковчег са херувимима итд. - недостаје елементарна озбиљност.

Ви, дакле, пишете да је **«прва забрана Божија, која је налагала да се не праве иконе, важила за одређени временски период, како смо већ објаснили, и имала је за циљ да заштити Израиљце од идолопоклонства у време када би они живели заједно са идолопоклоницима. Због тога, чим је прошао тај временски период, сам Бог је дао заповест Мојсеју да начини иконе»!**

Шта Ви то причате, драги пријатељу?

Јесте ли Ви макар једном прочитали Свето Писмо пре него што сте «протумачили» наведене заповести Божије, или све пишете «на колену» (- у журби), само како бисте достигли свој циљ?

Да сте прочитали Свето Писмо, видели бисте да су и забрана сваког лика (Изл. 20, 4), и заповест о сачињавању Скиније Сведочанства и Ковчега Завета са два изливена херувима (Изл. 25, 17) дате у исто време, када је Мојсеј, попевши се на гору Синај, примио од Бога закон и плоче са законским заповестима!

Видели бисте, дакле, да није било било каквог **«одређеног временског периода»** заједничког живљења са идолопоклоницима у којем би важила забрана прављења ликова, нити је

заповест о изради херувима и осталих предмета скиније дата када је **«прошао тај временски период»** и када је прошла опасност од идолопоклонства. Управо супротно, заповест о изради Скиније и осталог дата је пре него што су Израјљци излили златно теле и почели да га обожавају. Према томе, она је дата не зато што је нестала опасност од идолопоклонства (уосталом, Јевреји су и доцније вековима падали у идолопоклонство, дошавши чак дотле да су почели да обожавају и бакарну змију, због чега ју је цар Језекиљ уништио као идола), нити зато што је прошло важење прве забране (она је важила као општа заповест током читавог периода Старог Завета), него је дата из разлога које сам већ навео - да би се предизобразило и помоћу саме Скиније, у којој би се савршавало обожавање Израјљца, као и помоћу других предобраза будуће божанско оваплоћење, **«благодат и истина»!**

Али Ви пошто-пото одбијате да у Божијој заповести о сачињавању Скиније и свега што је у њој постоји веза са божанским оваплоћењем, само да би се срушио христолошки темељ свештених икона, «открили» сте да дан када је дата заповест о изградњи Скиније и херувима итд. означава престанак важења Божије забране прављења сваког лика, а «открили» сте и престанак опасности од идолопоклонства још од Мојсејеве епохе(!), а све те неозбиљне и произвољне измишљотине имају за циљ да «докажу» колико сам неозбиљан ја јадан.

Шта да Вам кажем?

Врло ми је жао, јер је заиста крајње жалосно да човека у свему достојног поштовања гледамо како поступа самовољно и игра се опасним стварима све дотле да испада смешан, што заиста не желим никоме!

Ви, међутим, више волите да се «играте» сопственим оросима и правилима, чак и ако вас та «игра» доведе у сукоб са богонадахнутим оросом Седмог васељенског сабора!

Ви, дакле, «догматишете» као неки нови «васељенски сабор» како је **«лаж да је целокупни иконопис сведочанство истинитог, а не нестварног очовечења Бога Логоса»** (наведено дело, стр. 26).

Али зар је, драги пријатељу, Седми васељенски сабор догматисао лажи? Или је сачинио орос у којем је једно написао, а друго мислио, како покушавате да нас убедите?

То што ви сматрате **«лажју»** учи директно, јасно и категорички конкретни орос, кога су божански Оци «богонадахнуто објавили» и у коме пише: **«Сва црквена предања која су нам писмено или неписано установљена неизмењиво чувамо; једно од њих је и представљање ликовног одраза, као оно које прати повест еванђеоске проповеди, ради потврде истинитог а не нестварног очовечења Бога Логоса, и које нам служи сличној сврси. Јер они, несумњиво, једно друго показују и изражавају»** (*Дела Васељенских сабора, том 3, стр. 374 – на грчком*).

Орос је, дакле, савршено јасан (уосталом, какав би то био «орос»/одређење да није јасан у ономе што хоће да одреди) и односи се на институцију иконописа уопште, а не на неку конкретну икону, односно само на икону Христову, како Ви мислите!

Ту, дакле, институцију у целини, као иконописање или **«представљање ликовног одраза»**, како га назива, Црква држи, у складу са Оросом, **«ради потврде истинског и не нестварног очовечења Бога Логоса»!**

Зашто онда негирате реалност? Зашто «демантујете» Седми Васељенски сабор?

Како не видите да, ако је иконописање као институција у целини **догма** Цркве, то је тако јер се њоме потврђује и сведочи на непосреднији начин (усудићу се да кажем - непосредније и од Писма, јер, како кажемо, «једна слика вреди као хиљаду речи») нешто друго – али не неповезано са њом – догма, догма о божанском очовечењу?

Зар не схватате да сте се упустили у подривање догме о иконописању као институције у целини?

Ви предлагете друге сврхе иконописања, као што су подсећање на свештене догађаје и подражавање светима из љубави према њима, морална поука, помоћ неписменим итд. И у праву сте!

Али зар и ми то одричемо?

Разуме се да не! И то су добри и свети циљеви иконописања, и ми их признајемо и поштујемо.

Али они не могу да чине главни догматски разлог иконописања, односно сведочење о божанском оваплоћењу!

Не могу, исто тако, сами ни да придају догматску димензију иконописању!

Управо зато, пошто су, просветљени Светим Духом, знали да ниједан други аргумент не би могао да најзад запуши прљава уста иконобораца, истовремено непоколебљиво утврђујући институцију иконописања, Свети Оци су је утемељили на **«камену вере»**, односно на личности Богочовека Христа, због чега је и Орос Седмог Васељенског сабора потпуно јасан и категоричан у томе да иконописање бива **«ради потврде истинског, а не нестварног очовечења Бога Логоса»**, и управо због тога Синодик Седмог васељенског сабора почиње како блажењима, тако и анатемама у вези са темом **«доласка Бога Логоса у плоти»**.

А, исто тако, зар ни химнологија Цркве икону Христову не ставља у први план као главну тему и основ иконописања?

Шта каже отпусни тропар у Недељу Православља?

«Твојој непорочној икони поклањамо се, благи, молећи опроштај за сагрешења наша, Христе Боже; јер својевољно си благоволео плоћу узити на Крст, како би избавио оне који си створио из ропства вражијег; стога Ти благодарно кличемо: Радошћу си испунио све, Спаситељу наш, који си дошао да спасиш свет».

Шта каже кондак истога дана?

«Неописани Логос Очев од Тебе, Богородице, оваплоћујући се би описан, и испрљану икону, преобразивши је у древну лепоту, са божанском лепотом је смешао. А ми, исповедајући спасење, делом и речју је приказујемо».

Исто тако, и кондак и икос у Недељу Светих Отаца Седмог васељенског сабора иконописање темеље на очовечењу Христовом.

«Син Који је неизрециво просијао од Оца од жене је рођен са двоструком природом; Њега видевши, ми не одричемо представљање лика; и њега побожно приказујући, верно га поштујемо; стога Црква, држећи истиниту веру, пригрљује икону Христовог очовечења».

Икос:

«Свемилостиви Бог, желећи увек да нас побуђује на савршено сећање на Његово очовечење, предао је људима путем сликања икона да изражавају часни лик, како бисмо, гледајући га очима, веровали у оно што смо речју чули; знајући јасно дело и име, лик и подвиге светих мужева, и Христа дароватеља венаца, Који венце предаје светим подвижницима и мученицима; помоћу њих још јасније држећи истиниту веру, Црква пригрљује икону Христовога очовечења» (*Минеј за октобар*).

Дакле, г. Ламброс, када Црква оправдава иконописање, стављајући увек у први план икону Христову, она зна врло добро шта чини и ми нисмо «пааметнији» од ње да бисмо је «исправили», нудећи праобразе из Старога Завета, или скулптуре и украсе!

Иначе, ако Црква Христова постоји, г. Ламброс, она постоји јер се оваплотио Христос, и ако постоје свети и спасени људи, они такође постоје јер је извршена велика Тајна Домостроја Христовог, и ако се сликају иконе Христа и светих Његових, оне се, опет, сликају зато што је претпоставка томе у Христу спасење и избављење!

Према томе, ни иконе светих нису независне од божанског очовечења.

Светитељ није ни јунак, нити философ, нити силник, нити владар, нити наш предак, нити било који истакнути човек, ма колико велик он био.

Светитељ је причасник божанске Славе, који се очистио, просветлио и по благодати обожио, житељ Царства Божијег.

Међутим, пре божанског очовечења и довршења божанског Домостроја и избављења, ниједан човек није могао да постане житељ Царства Небеског, јер, ма колико он у животу учествовао у благодати (на пример, попут пророка), смрт ју је «укидала»!

Али Христос је укинуо силу смрти и тако светитељи, како они који су живели пре очовечења, тако и они после, живе у Христу, као прослављени и као наследници Царства Његовог.

Када их, дакле, сликамо, ми их сматрамо горепоменутих, који су прослављени и «царују заједно са Христом», односно на њих гледамо онако како сада живе блажени, а не просто онако како су живели некада као људи међу људима, који се ни по чему не разликују од других.

Укратко, иконописање Православне Цркве не приближава светитеље на светски начин, остајући само на спољашњем преношењу људске лепоте, како чине паписти, него се усредсређује на духовну лепоту, да би показала да онај који се слика учествује у божанској слави.

Исто тако, иконописање додаје «ореол», као символ божанске славе, и натпис «свети», као и друге, веома карактеристичне елементе којима се православна икона издваја од других ликовних представа којима се не приноси поклоњење.

Тако је, дакле, јасно да, ако светитељи постоје, они постоје јер се оваплотио Христос и спасио нас, побеђујући смрт и отварајући Рај, а из истих разлога постоје и иконе светитеља.

Да се није догодило искупљујуће дело Спаситеља Христа, ниједне иконе светитеља не би било, јер не би било ни светих!

Постоји, међутим, још једно место у Вашим текстовима које је веома важно, јер открива збрку у Вашој глави у вези са темом сликања Бога, из чега, како мислим, проистиче у великој мери и Ваша ревност не по разуму против непостојећег «новоиконоборства».

У Вашој брошури «НЕДЕЉА ПРАВОСЛАВЉА» (стр. 42) Ви покушавате (парафразирајући при том текст св. Јована Дамаскина) да протумачите шта је од онога што Бог има могуће да се наслика у ликовним представама!

Тако сте дошли до закључка да се од онога што Бог има само божанска природа не може насликати, док божанска енергија може да се наслика, те стога и божанске ипостаси (попут ипостаси Беспочетног Оца, о којој говорите у своме тексту) такође могу да се насликају по божанској енергији.

Конкретно, Ви пишете:

«Ми не сликамо невидљиво божанство Беспочетног Оца, него сликамо Божију енергију и снисхођење, као што се јавио Пророку Данилу Бог Отац, кога је Пророк описао као човека Старца данима! Можемо да кажемо и ми: усуђујем се да сликам Бога невидљивог (Оца) «не као невидљивог», него како је Он примио лик пред Данилом да би тај могао да види божанску енергију, пошто је немогуће да човек види божанску природу! Најзад, можемо рећи и ми данас: «Примивши од Бога способност расуђивања, знамо шта се слика и шта се не описује на икони», а то што се не описује САМО је божанска природа и суштина!»

Из горе наведеног јасно видимо да из могућности сликања искључујете само божанску природу и суштину, док за божанске ипостаси и божанску енергију сматрате да је могуће да се насликају!

Ви пишете дословно: «Сликамо Божију енергију», «усуђујем се се да сликам Бога невидљивог (Оца)» (односно Ви ту мислите на ипостас Бога Оца) 'не као невидљивог', него како је сам примио лик пред Данилом како би тај могао да види Божију енергију!»

По Вашем мишљењу, дакле, Божија енергија подложна је описивању и, према томе, носиоци Божије енергије, односно божанске ипостаси, такође су подложне описивању!

Ето Ваше «нове теологије»!

Требало нам је да дођемо до 21. века да бисмо научили из текстова такозваних «Истинских» Православних Хришћана да Бог наводно «има» својство «описивости» по Својој божанској енергији, те да можемо да сликамо наводно «описиве» по Божијој енергији Божије ипостаси!

Сва срећа, г. Ламброс, што нисте написали да су то «својство» «описивости» Божије по Божијој енергији заборавили да наведу богопросвећени Оци када су догматисали Бога «неописивог и невидљивог и непојамног» и да због тога Ваша ученост «допуњује» њихово учење, као нпр. св. Јована Дамаскина, кога у својој брошури Ви парафразирате крајње произвољно.

Али да видимо укратко шта о томе каже православно отачко учење.

Из православног учења знамо да је Бог један, и да има три лица-ипостаси.

Такође, ми верујемо да у Богу сапостоје суштина-природа и енергија, односно да је Божанство једно, просто и несложено, али да се у Њему разликују суштина-природа и природна енергија – нестворена слава и благодат, а да се не ради о два божанства.

«Ако се и Божија енергија разликује од Божије суштине, у суштини и енергији једно је Божанство Божије», наглашава св. Григорије Палама (*О јединству и разлици*, Е.П.Е. том 3, стр. 109 – на грчком).

Знамо, уз то, да је Бог нестворен у свему, односно да је нестворен по суштини, енергији и ипостасима.

Верујемо, дакле, у Бога **«Који није само по суштини нестворен, него и по свим природним енергијама и ипостасним својствима. Јер нити би ипостаси биле нестворене да ипостасна својства нису нестворена, нити су природа и суштина нестворене, ако нису нестворене и природне и суштинске енергије»** (св. Григорије Палама, *тамо, стр. 168*).

Значи, у Богу нема ничега створеног.

Што се тиче односа нествореног Бога према нама створеним људима, ми знамо да је Бог непричастан по суштини, али причастан по енергији, којом се и објављује.

«А објављује се не по суштини - јер природу нико никада није видео, нити објавио – него по благодати и сили и енергији, која је заједничка Оцу, Сину и Духу» (св. Григорије Палама, *«Исповедање», Е.П.Е., том 4, стр. 442 – на грчком*).

Али овде треба да се задржимо, јер у вези са овим местом влада велико неразумевање.

Неки (међу којима сте, чини се, и Ви) мисле да је Бог, пошто је причастан по енергији, према томе и појмљив људским чулима, и по енергији описив!

Али истина коју православна Црква, посредством својих обожених светитеља, учи, као сведочанство опита божанског просвећења а не као резултат умовања, не каже да је Бог по енергији описив, нити да се види или бива појмљив људским чулима као таквим, као што је случај са предметима створеног света!

Тако нешто значило би да Бог има створену енергију!

Шта, наиме, каже православно учење?

Виђење енергије Божије, односно Његове нестворене славе бива **«натчулно, надсловесно и изнад поимања»!** Дакле, иако приликом виђења Божије славе учествују и људска чула, у човеку се дешава извесно њихово превазилажење, Благодаћу Божијом.

Због тога, дакле, када Бог открива Себе самога божанском енергијом, Он је видљив, али «невидљиво» када је реч о природном виду онога која гледа, натчулно, надумно и изнад логике, и Он остаје увек тајна, непојаман и неописив по свему.

Премда човек може да «види» божанску енергију или нестворену Славу Божију, односно нестворену светлост, он не гледа телесним видом, него духовно кроз Бога, налазећи се изнад чула и не могући нити дословно да опише то што види, нити како то види.

Управо због тога св. Апостол Павле, иако је био узет **«до трећег неба»** и исповедио да је видео **«виђења и откривења Господња»**, признао је да није знао нити како се то догодило, нити у каквом се стању сам налазио, нити је могао да изрази свој опит, пишући: **«Да ли у телу, да ли изван тела, не знам, Бог зна»**, те да је чуо **«неизрециве речи, које човеку није допуштено говорити»** (2Кор. 12, 2-4).

И св. Григорије Палама, пишући о сличном искуству, каже: **«... Он, пошто се узнео изнад њега (природног људског виђења), доспевши изнад чула и ума, видео је невидљиво и чуо је нечувено, примајући у себе залог онога препорода и њему сразмерног сазрцања, и зато је говорио: «Знам», јер сам чуо и видео. Ето, то би изгледало као дејство чула. Али он је такође рекао: «Не знам да ли је био ум или тело то што је то осећало». Тако да је то осећање изнад чула и ума; јер када свако од то двоје дејствује, и пошто дејствује, то се осећа и мисли; зато је додао да «Бог зна», јер Бог је био Онај Који је тада деловао. Али он, пошто је надишао човека због свога сједињења са Богом, видео је посредством невидљивог невидљиво, које је њему постало видљиво, а да није престало да се налази изнад чула»** (Св. Григорије Палама, *«У заштиту свештених тиховатеља», Е.П.Е., том. 2, стр. 385 - на грчком*).

Али Ви, г. Ламброс, не знајући или превиђајући поменуто православно учење, негирате могућност виђења божанске енергије **«изнад чула»**, односно изнад човекових умних сила, и мислите да је, да би се видела Божија енергија, потребно да Бог «постане сличан» нечему!

Пишете конкретно да је Бог Отац **«узео лик пред Данилом да би тај могао да види Божију енергију»!**

По вама, Божија енергија види се само посредством ликова и посредством чула, односно, у датом случају, посредством физичког вида!

Чини се да сте, пошто нисте могли да објасните зашто се Бог много пута јавио Пророцима у антропоморфним облицима итд, помислили да се то дешава зато што, наводно, без њих није могуће да се види Његова «натчулна» Божија енергија.

Међутим, «тумачење» које сте пружили не само да игнорише православно учење о боговиђењима, него уз то и само себе оповргава.

Јер чак и ако га следимо и претпоставимо да Бог, да би био виђен, узима обличја слична створеним стварима, из тога уопште не следи да посредством тих облика, сличних створеним, нестворена Божија енергија постаје видљива.

То је немогуће, јер према православном учењу између нествореног Бога и творевине нема никакве сличности!

Према томе, није могуће да се антропоморфна или било која друга обличја поистовете са нествореном и неуобличеном божанском енергијом како би путем вида божанска енергија била чулно видљива.

Уосталом, ако се та обличја поистовете са божанском енергијом, онда више неће бити реч о «ликовима» људи или других обличја, него ће се радити о истој тој божанској енергији када ће божанска енергија као таква имати људски облик, што ће значити чист антропоморфизам итд.!

Ако је, опет, једно божанска енергија, а друго антропоморфни облици (како заиста и јесте, према православном учењу) и ако они нису истоветни, како онда Ви, г. Ламброс, пишете да, сликајући антропоморфно обличје Старца данима, ми **«сликамо Божију енергију»?**

На жалост, у вези са тим Ви сте упали у веома озбиљну грешку са јеретичком димензијом!

Можда ће Вам помоћи да разумете своју грешку ако размислите о следећем:

Бог има нестворену енергију беспочетно и вечно!

Ако се, дакле, претпостави да се са божанском енергијом поистовећују (како следи из тога што пишете) антропоморфна, зооморфна и било каква друга обличја која су описали Пророци казујући своја виђења (пошто верујете да, сликајући њих, сликамо божанску енергију), Бог ће та обличја, као и Своју енергију, морати да има беспочетно и вечно!

Међутим, то би Бога учинило створеним, сложеним и промењивим, сасвим сличним Његовој творевини.

Али Бог нема никакво обличје, чак ни оно што се појавило у виђењима!

Св. Григорије Палама писао је Акиндину:

«Шта је вид језика и голубице наспрам сјаја божанске природе? Јер нико није богословствовао, нити помислио да Дух Свети вечно има такав вид... Божански Дух не постоји као истински лав или говедо на небу, нити као језик или голубица пре него што се објавио или пошто се као такав појавио» (Св. Григорије Палама, *Антиритик 7, Е.П.Е., том 6, стр. 581* – на грчком).

Ви сте, међутим, г. Ламброс, направили својеврсну разлику између божанске природе и божанске енергије, сасвим произвољно, у складу са којом се оне међусобно разликују по томе што прва **«остаје истински невидљива»**, док друга **«постаје по снисхођењу видљива, и уз то носи обличја»!**

То сте написали у једној својој старој брошури, у време «богословских сабрања», под насловом **«САЖЕТИ РАД – ОДГОВОР НА ЧЕТИРЕ НИЖЕ ИЗЛОЖЕНА БОГОСЛОВСКА ПИТАЊА»**, од 7. 10. 1994, стр. 3, коју сам недавно «открио» међу заборављеним чланцима из тога времена.

Та брошура јасно показује у којој мери Вам у глави влада збрка.

Она исто тако сведочи о томе да сте Ви већ много година надахнути истим погрешним теоријама, које износите као наводно «православље» у својим данашњим брошурама.

То нам чак пружа извесно објашњење у вези са тим како су «претрпела бродолом» тадашња «богословска сабрања» и зашто је «партију» г. Григорија обузео толики фанатизам у вези са сликањем пророчких виђења.

Јер како да не «претрпе бродолом» «богословска сабрања», када сте Ви и Ваши истомишљеници веровали и писали такве ствари, при том их узводећи у «догме», и како да не обузме фанатизам Ваше читаоце који су имали поверења у Вас као у «заштитника икона», када су посредством Ваших списа, брошура и «закључака» поверовали да, пошто Бог наводно носи по божанској енергији *«обличја»*, онда је икона Свете Тројице *«обличје»* које Бог има или га је узео по Својој божанској енергији, те према томе ко год има друго мишљење «негира» енергију Божију?

Али Ви и сад исто пишете - да Бог «узима лик», односно узима на Себе, у зависности од околности, таква обличја да постаје сличан нечему од створеног (односно као да се преоблачи) и допуштате као правилно да «**Бог узима у својој свемоћи, када жели, и ограничене пројаве-облике, како би се пројавио и да би Га човек појмио**», истовремено осуђујући као «отпаднике од вере» друге који су у прошлости осудили конкретну формулацију (в. брошуру: «С поштовањем према нашем Светом Оцу», стр. 36).

Али то што Ви мислите није ништа друго до јеретичка теорија варламоваца и паписта, коју је Црква осудила, а према којој се Бог открива, наводно, користећи се «**творевином која се рађа и нестаје**»!

Другим речима, невидљиви Бог се, наводно, «**облачи**» током виђења у неке облике створених ствари и кроз њих постаје видљив у очима људи, а после их «**свлачи**» и поново постаје невидљив!

О, заблуде!

Православно учење бићу Божијем не придаје симболичка, антропоморфна или друга обличја којима су пророци описали богојављања.

Св. Јован Дамаскин све што се телесно наводи о Богу у Светом Писму приписује не енергији Божијој, која наводно има или прима такве облике, него немоћи нас људи да својим умним силама примимо и дословно изразимо енергије Божије, те зато прибегавамо симболичко-компромисном начину, користећи се обрасцима и примерима аналогним нашој природи.

Конкретно, он пише:

«Пошто налазимо да је о Богу у Божанском писму највише тога речено више телесно и симболички, треба знати да је нама, будући да смо људи и да смо обучени у ово грубо тело, немогуће да умно представљамо или да називамо божанске и узвишене и невештаствене енергије божанства, ако не употребимо слике и обрасце и симболе који нама приличе. Дакле, све што је о Богу телесно речено речено је симболички и има узвишеније значење, јер Божанство је просто и неубличено» (Св. Јован Дамаскин, «Тачно изложење православне вере», Е.П.Е., том 1, стр. 112 – на грчком).

Исти светитељ пише и на другом месту:

«Јер и Богослов Григорије каже да ум, чак и ако се много потруди, не може сасвим да напусти телесно» (Е.П.Е., том 3, стр. 36).

Дакле, снисходећи тој нашој природној немоћи, која постоји услед онтолошке разлике између створеног и нествореног, Човекољубиви Бог промишља да се приликом Његових јављања, на начин који сам Он зна, упечате у разуму посматрача (Пророка, светих итд) симболичка обличја и разни обрасци (антропоморфни, зооморфни, облаци, огњени језици итд, који се користе у зависности од случаја, са циљем да се по мери сила оних који посматрају они узведу ка ономе шта то означава) и, према томе, да се одложе у њиховом памћењу како би посматрачи могли да их опишу речима или писмом, како би обавестили и друге људе који немају ту врсту духовног опита.

Ипак, понављам (јер је веома важно) да се горе поменуто, свакако, дешава не зато што сам Бог у Својој природи или енергији, или ипостасима, наводно, има таква обличја (**јер Бог је прост и неубличен**), нити зато што Он сам током богојављања, наводно, узима таква обличја истински се преобличавајући у нешто друго или стварајући тога тренутка нешто од тога, што ће, након што га искористи за богојављење, вратити натраг у небиће (далеко било, Бог тако не делује!), него се Његовом промишљу то упечаћује у уму посматрача, како бисмо и ми створени могли да се позивамо макар симболички на Бога и оно што је око Њега.

То је истина православне вере, драги г. Ламброс!

И на основу тога требало би да разумете да се паратакса којој припадате у вези са питањем сликања богојављања налази у великој заблуди, коју, при том, већ више од деценије учи као наводно «православно учење»!

Ако прочитате џепни календар синода г. Григорија Митр. Месинијског (који потписује и издаје читав синод) за годину 1997, видећете да се у посебном поглављу «**О богојављањима у Светом Писму**» објављује да Бог има «**антропоморфне енергије**» (стр. 40) и да се «**убличава и описује**» (стр. 41), као и да, «**како су пророци виђења гледали умом, које је око душе, јер су били богоносни и свети, којим су онда оком душе (ума) магарица врача Валама и Валам видели архангела Михаила, те је животиња проговорила људским гласом? Да нису Валам и**

магарица били богоносни и свети? Или је можда магарица имала душу? Много је сличних случајева са животињама и иноверцима, који су имали виђења, као што је коњ са св. Харалампием» (стр. 50), као и да «можемо да сликамо причасну нестворену енергију Божију» (стр. 81).

Наиме, ваш Синод је доспео у толику заблуду (коју смо ми у незнању, али и не истражујући колико је требало, следили годинама), да, пошто је «направио» једног бога са «антропоморфним енергијама», који се «уобличава и описује», те због тога «можемо да сликамо његову енергију», доцније га је представио тако да га пророци виде голим очима, тако да им није било потребно «око душе» и светост, па је дошао дотле да га чини видљивим и иноверцима, али и животињама(!), магарцима и коњима!

Зар нису ово знаци потпуне остављености од Бога?

Знајте да су те теорије вашег Синода већ осуђене као јеретичке, док се они који тако мисле одбацују од Православне Цркве!

Св. Григорије Палама наводи нешто што апсолутно одговара случају вашег Синода.

«Одбацујемо оне који кажу да се Дух Свети излива не само на свете, него и на нечастиве, и не само на њих, него и на бесловесне животиње и бића без душе, и, опет, не само на њих, него – о, демонске поремећености – и на саме духове злобе» (Св. Григорије Палама, «Изложење злочастивости Варлама и Акиндина», Е.П.Е., том 3, стр. 524 - на грчком).

Али, као да претходно није било довољно, Ваш синод у поменутом «Синодском календару» даје и «објашњење» зашто се Бог јавља у људском облику!

Он, дакле, објашњава да се то дешава **«јер је овај свет икона невидљивог, невештаственог и метафизичког духовног света»** (стр. 41).

Укратко, Ваш Синод учи, са једне стране, древно Платоново учење о «архетиповима», односно о томе да су све створене ствари копије-слике некаквих «архетипова» који су у Богу, а са друге уводи схоластичку метафизичку «теологију» западног изума, тзв. «analogia entis» (аналогија бића), према којој између Бога и творевине постоји сличност и аналогија!

Нека вам се то не учини претеривањем!

То уопште није претеривање!

На жалост, то је страшна истина!

Таквим теоријама изобилује Ваша јурисдикција и изражавају их у свакој прилици како клирици, тако и лаици. Али постоје и друге «необичности» у Вашем синоду.

Ви, свакако, знате да чак и ваши епископи, као, на пример, Митр. Трички г. Козма, мисле да је икона «Сапрестоље» «природна» икона Свете Тројице!

И кажем да то знате, јер сте били присутни на заседању 16. фебруара 2006, када је поменути ваш епископ више пута и упорно изразио тај став, на који је моја маленкост бурно реаговала, док сте Ви, г. Ламброс, ћутали «као риба».

Али ћутали сте «као риба», г. Ламброс, и када је читаво братство нашег манастира писмено оптужило поменути теорију вашег епископа, док су једнако кривицу сносили и сви делатници ваше јурисдикције од првог до последњег!

Намеће се, дакле, питање зашто у вези са том значајном темом не делује Ваша «суперосетљивост», која Вас одликује у другим питањима?

Да Ви можда не «оправдавате» и г. Козму због «простоте», како сте чинили са г. Григоријем?

Или можда само он има те чудне и православљу непознате идеје?

Знајте онда да, када су у пролеће 2006. наш св. манастир посетила тројица ваших епископа, Тивејски Хризостом, Трички Козма и Фтиотидски Игнатије, њихов пратилац јером. Августин Вракатос (који је и дипломирао теологију) покушао је да нас увери да је икона «Сапрестоља» «каноничнија» од «Гостољубља Аврамовог», јер, како је тврдио, на «Сапрестољу» се појављују ипостасна својства Оца и Светога Духа(!), односно «слање» и «исхођење»!

Он је то «заснивао» на томе што се на поменутој икони у виду голубице Свети Дух слика у смеру од Старца данима ка Христу!

Али где се то може чути у православном учењу?

Зар је уопште могуће да се насликају ипостасна својства Божанских Лица?

У православном смислу иконописања то је несумњиво немогуће!

Али за «иконологију» ваше паратаксе чини се и да је чак и немогуће «могуће»!

Уосталом, управо та заблуда, према којој, наводно, постоји могућност описивања божанских ипостаси и њихових ипостасних-разграничавајућих својстава у ликовним представама, разлог је зашто Ваш синод, али и клирици и велики део пастве избацују из употребе и одбацују (а у последње време у макар једном случају – у случају Ано Комија козанског – уништавају) веома стару и предањску представу «Гостољубља Аврамовог», као светотројичног обрасца!

Јер ваша новоискована «иконологија» не може да призна као икону Свете Тројице представу «Гостопримства Аврамовог», из простог разлога што као икону Свете Тројице она не признаје неки «образац», односно неку алузију на тројичност једнога Бога, не марећи за чињеницу да је тај «образац» пратио једно светописамски посведочено богојављање!

Ваша «неоиконологија» као икону Свете Тројице не признаје «образац», него ... «реалност»!

Због тога и читава Ваша јурисдикција проповеда да се «бори за »истинску» икону Свете Тројице»! Ето докле је дошло!

Према теорији Ваше јурисдикције, дакле, као икона Свете Тројице «признаје се» само она која наводно:

- 1) слика нестворену божанску енергију,
- 2) слика посебно сваку божанску ипостас,
- 3) слика ипостане идиоме сваке божанске ипостаси!

Али све наведено по православном учењу немогуће је насликати, јер је непојамно, неописиво, непротумачиво и сасвим неслично свему што подлеже нашим перцептивним осећањима!

За коју се онда «истинску» икону Свете Тројице борите и истрајавате у неоправданом и неразумном расколу из 1995?

Ви ћете, разуме се, «раздирати хаљине» у тврдњи да се борите за «симболичну» икону, али документа како вашег Синода, тако и Ваша лична, као и изјаве клирика и лаика из читаве Ваше јурисдикције, демантују Вас на најјаснији могући начин!

И немојте мислити да Вас опрадавају Ваши протести и оповргавање онога што сте раније говорили!

Пошто је у Вашим текстовима све измешано и час говорите о «симболичној» икони, час о «икони божанске енергије», час о икони «ипостаси», час о «подобљу» и од свега сте направили «салату», не тражите оправдања!

Или рашчистите свој став на основу православног учења, одвргавајући своје досадашње теорије и тако доприносећи уклањању раскола, или, ако останете при садашњем, нека вас не зачуди ако Ваша јурисдикција потпуно пропадне!

Само ако размислите о томе да је због тих теорија које је изнео Ваш Синод под вођством бив. Солунског Хризостома, али и Вас лично (јер Ви, иако то нисте јасно потврдили, подржавате расколничко деловање Солунског «митрополита»), заиста несрећан прост свет из ваше јурисдикције поверовао да се «бори» за «истинску» икону Свете Тројице, **«како је на небу»** (уопште не претерујем, тако верује и често изјављује мноштво света, па чак и ваши клирици), схватићете колико је промашено, али и деструктивно било читаво то ваше «учење»!

Ако се «свако дрво по плоду познаје», како каже Свето Еванђеље, и пошто је ваш плод несумњиво «труо», како дрво може да буде «добро»?

Пре неколико година, г. Ламброс, Ви сте правилно учили да је у календару Синод г. Григорија за 1999. Солунски «митрополит» Хризостом направио неоеклисиолошку «салату», мешајући хринологију са тријадологијом и тако у многим случајевима приписујући оно што Христос има по човештву Светој Тројици.

Али како не видите да је исто то, умногоме исту збрку исти човек направио и у вези са питањем икона?

Како не видите да је и Ваш «синодски» календар из 1997. «салата» слична оној из 1999?

Шта вреди што он у неким стварима садржи правилне ставове, када их у другим свечано оповргава?

Могу ли да се помешају храна и отров?

Или можда и Солунског «митрополита» можемо сматрати «наивним»?

Завршићу, драги г. Ламброс, једним добронамерним предлогом. Пошто знам да не само да се зајимате за Цркву, него и мислите да се борите за православну веру и решавање проблема расколâ, кажем Вам, из истинског интересовања и љубави, да је штета што остајете верни погрешним, па и криминалним изборима партије г. Григорија, која се, пошто је кренула за «стратегом» раскола из 1995. бив. Солунским «митрополитом» Хризостомом, налази вишеструко супротстављена истини Цркве како на канонском, тако и на догматском нивоу.

Знам на основу онога што сте ми поверили у нашим ранијим разговорима да се нисте слагали са насилним «издавањем» «Друге енциклике» из 1993, нити са «осудом» покојног Архиеп. Андреја без суђења и одбране и због тога верујем да се не слажете ни са многим другим што се догодило, али и што се догађа у Вашем синоду.

Желим да верујем да се не слажете ни са «анатемама» из 1997!

Процењујући, дакле, да пошто сте свесни потпуно погрешне и антиканонске праксе Синода који следите, коју сте трпели и настављате да трпите газећи сопствену савест под изговором наводне борбе против «новоиконоборства», дужни сте да не затварате очи ни пред њеним теоријским «учењем»!

Дужни сте да се извучете из својих грешака (уосталом, сви ми правимо грешке, али дужни смо да их признајемо и исправљамо) без оклевања!

Дужни сте, најзад, да примите целокупно светоотачко сведочење у споју са историјском реалношћу, која показује дух у којем се формирао начин на који је Црква вековима решавала питање икона, и да такође примите целокупно иконописно предање као јединствену целину, преставши да «избацујете из употребе» прастаре иконе под било којим изговором.

Уверен сам да, ако поступите тако, уз Божију помоћ ћете се извући и из сопствених грешака, али и из чврстог загрљаја са главним кривцем за раскол из 1995, бившим Солунским «митрополитом» Хризостомом, а ма колико мислили да сте далеко од њега, у суштини сте исти, чим настављате «да се борите са ветрењачама», када је реч о његовом методу, а са Црквом, када је реч о резултатима.

Молећи се за то да промените уверења, желим Вам срећан Васкрс.

Са љубављу Христовом
архим. Пантелејмон Цалангас